

ДЕКІЛЬКА ЗАГАЛЬНИХ ДУМОК ТА ВИСНОВКІВ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Г. Мостафа

*Оттава, Карлтонський
університет (Канада)*

Дебати та суперечки з приводу ролі та призначення вищої освіти в суспільстві є дуже складним і далеко не новим явищем. Розвинені нації з ліберально-демократичними цінностями і системами так чи інакше вирішили це питання за допомогою загально-го консенсусу щодо утвердження та поваги до свободи думки та знань. Ця проблема особливо актуальна та складна в посткомуністичних країнах, суспільства яких все ще перебувають на перехідному етапі і в яких ще не досягнуто згоди з базових національних та соціальних проблем. Найбільше суперечок викликає питання з приводу свободи та об'єктивності вищої освіти - чи повинна вона слугувати цілям, завданням та інтересам певної партії, групи, уряду чи країни. В своїй тезі я буду наголошувати на тому, що вища освіта не може і не повинна використовуватись як засіб становлення нації, держави, партії чи для інших ідеологічних цілей. Вирішення цих завдань можна покласти як на системи початкової та середньої освіти, так і на інститути соціалізації (сім'ю, релігійні організації, засоби масової інформації). Якщо система вищої освіти занадто політизована і зазнає ідеологічного тиску, то вона автоматично буде втрачати свою спрямованість і тривалість, і за вагомих соціальних, політичних і ідеологічних змін виникатиме потреба її реформування та реорганізації. (Що й відбувається зараз у посткомуністичних державах).

Загалом, система вищої освіти в будь-якій країні може мати такі цілі та завдання.

По-перше, головним завданням вищої освіти є отримання знань і вивчення здобутків визначних вчених, письменників, мислителів та філософів шляхом навчання та дослідження.

По-друге, вищі навчальні заклади (ВНЗ) повинні створити середовище та забезпечити умови для найвищої можливої мотивації та свободи.

По-третє, метою вищої освіти має бути допомога студентам в

розвитку і застосуванні їх аналітичних можливостей, критичного підходу до знань та мислення. Вона також повинна допомогти студентам розвинути власне розуміння і ставлення до своєї країни, суспільства і політичної системи шляхом набуття свідомих знань та інтересів.

Четверте. Метою будь-якого ВНЗ має бути активна розробка дослідницьких проектів та участь у них; таким чином робиться внесок у процес національного розвитку.

П'яте. Мета вищої освіти полягає не тільки у забезпеченні освіти високого рівня для студентів, але й, водночас, у сприянні їх працевлаштуванню та кар'єрі. Цьому найкраще служитиме тісна взаємодія бізнесу, промисловості, урядових установ і закладів освіти. Центр зайнятості може бути створений у будь-якому ВНЗ.

Шосте. Як ВНЗ, так і інші соціальні заклади повинні продовжувати реформування і модернізацію своїх програм, учбових матеріалів та техніки з метою підвищення якості та компетентності. Студенти можуть активно брати участь у процесі реформування, їх думки повинні бути врахованими.

Сьоме. Будь-який ВНЗ повинен бути добре оснащеним, мати бібліотеку з потрібними джерелами і всім сучасним обладнанням. Двосторонні домовленості і багатосторонні угоди між вищими навчальними закладами можуть допомогти зібрати достатнього рівня бібліотеку.

Восьме. Дійова система адміністрування необхідна для ефективного функціонування будь-якого закладу. Ролі і функції всіх рівнів адміністративного апарату повинні бути визначені таким чином, щоб кожний ніс відповідальність за свою роботу, а в разі кадрових змін забезпечувалась неперервність учбового процесу.

Для реформування системи вищої освіти в Україні зараз важливо вжити таких заходів.

По-перше, зменшити контроль та вплив уряду на систему вищої освіти.

По-друге, модернізувати та реформувати існуючий порядок, залучаючи іноземних експертів і організації.

По-третє, звернутися до альтернативного фінансування (вибіркова плата за навчання, надходження з дослідницьких проектів,

приватного бізнесу тощо) з метою підвищення якості освіти і зменшення залежності від уряду.

Четверте. Отримати більше підручників. (Класичні західні праці можуть бути перекладені українською).

П'яте. Старшокурсників і випускників варто залучати до процесу реформування освіти.

Шосте. Адміністративні системи навчальних закладів мають бути суттєво реформовані, щоб зробити їх надійними і демократичними.

Сьоме. Вищі навчальні заклади повинні готувати випускників відповідно до майбутніх потреб урядових, ділових і промислових установ.

Восьме. Якісна вища освіта неможлива без багатої та сучасної бібліотеки. Університети повинні шукати нові джерела постачання книг, журналів, періодичних видань, використовуючи іноземні зв'язки.

Дев'яте. Певні університети можуть спеціалізуватись у визначених сферах, що допоможе забезпечити якісну освіту за умов обмеженості ресурсів.

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ДОСВІД СПІВПРАЦІ З ЦЕНТРАЛЬНО-ЄВРОПЕЙСЬКИМ УНІВЕРСИТЕТОМ

В. Сапунова

*Київ, Міжнародний фонд
"Відродження"*

1. На момент проголошення незалежності у вищих навчальних закладах України навчалися близько 30000 студентів-іноземців, майже половина закордонних студентів на території СРСР. Якщо враховувати лише цей показник, то легко зробити хибний висновок про наші великі успіхи в міжнародній освітній співпраці. Насправді, на Україну припадало ледь кілька відсотків загальної кількості умов та угод між навчальними закладами Радянського Союзу та інших країн. Така ситуація була негативним наслідком